

Erdoğan ne mesaj çıkartmalı?

CENGİZ ÇANDAR

Politika / 05/06/2013

Olaylar, esas olarak, Başbakan'ın yönetim tarzına yönelik olarak birikmiş müthiş bir öfke ve kaygının dışavurumu. Cumhurbaşkanı Abdullah Gül, girmesi gerektiği biçimde devreye girdi. Başbakan Yardımcısı Bülent Arınç, Başbakan Tayyip Erdoğan'ın birinci gün yapması gerektiğini, yapılması gerektiği gibi yaptı. Bundan sonra olması gereken, ülkenin her yerine yayılmış ama merkezi İstanbul-Taksim olan 'direniş'in 'yumuşak iniş'le son bulması.

Cumhurbaşkanı, önceki gün, "Demokrasi sadece sandık değildir" ve "Mesaj alınmıştır" diyerek, kendisini Başbakan'ın 'sandık vurgusu'ndan başka bir şey yapmayan ve inatla 'mesajı almayan' tavrından ayırmıştı. Bu açıklamasının hemen arkasından, Tayyip Erdoğan'ın hiç ilgisi ve ilişkisi olmadığı halde, inatla ve olan-biteni saptırmak amacıyla olduğu besbelli biçimde, olaylarla ilgili olarak suçladığı ana muhalefet lideri Kemal Kılıçdaroğlu'nu kabul ederek (yani muhatap alarak) görüşmüştür. Ve dün de 'Taksim direniş'i'nin simge figürlerinden biri olan Sırrı Süreyya Önder ile.

Başbakan'a vekâlet eden Bülent Arınç ise dün, Çankaya'dan çıktıktan sonra Abdullah Gül'ün 'talimatlarını aldığını' bildirdi ve düzenlediği basın toplantısında Taksim-Gezi Parkı eyleminin 'meşruiyeti'ni ve polisin gaddarca davranışa girmiş olduğunu, olaylara bunun sebep olduğunu teslim etti, özür diledi ve gereken derslerin alınacağını söyledi. Bunlar 'kriz'i aşmak için umut verici gelişmeler.

Ancak dikkat edelim, bütün bunlar Başbakan Tayyip Erdoğan'ın 'Taksim-Gezi Direniş'i'ne 'bir avuç çapulcu' sıfatını yakıştırıp, bir de uçağa binmeden önce "Yüzde 50'yi tutmakta zorlanıyorum" diye tehdit savurup Türkiye'yi terk etmesinin sonrasında mümkün olabilmiştir.

Nasıl bir paradoks ki bu, ülke Tayyip Erdoğan ile geriliyor ve o, ortada gözükmezken ferahlıyor. Bu, ciddi ve aşılması kolay olmayan ana sorun. Çünkü, ortada bir rejim sorunu, iktidar değişikliği sorunu yok. Olaylar, esas olarak, Başbakan'ın yönetim tarzına yönelik olarak birikmiş müthiş bir öfke ve kaygının dışavurumu.

Bu birikimin böylesine dışavurmasına yol açan ise barışçıl gösteri yapan insanlara insafsız bir biber gazı saldırısıyla karşılık verilmesi oldu. 31 Mayıs-1 Haziran'da zirvesine varan ve İstanbul'un yanı sıra tüm Türkiye'yi ayağa kaldıran gelişmeler, bir 'rejim değiştirme' ve 'iktidarı meşru olmayan yollardan devirme girişimi' değildir.

Bunu arzulayanlar, provokasyona yeltenenler, vandalizme dalanlar yok mudur? Tabii ki varlar. Ama bunların 'Taksim-Gezi Parkı Direniş'i' ile hiçbir ilgisi olmamıştır ve böyleleri devreye 1 Haziran'da Taksim'in İstanbul halkı tarafından doldurulmasından ve kamu otoritesinin çökmesinden sonra girdiler. Biber gazını zalimce kullanan kamu otoritesi ise çöküşünü ve 'meşruiyet kaybı'nı kendisi getirmiştir.

Her şeye rağmen, hareketin temel niteliği, asla ve asla 'bir avuç çapulcu' hakaretiyle açıklanamaz. İstanbul halk ve gençlik hareketi –kim ne derse desin- 'marjinal gruplar' tarafından 'hijack' edilemeyecek özellikler taşıyor, 'mesajlar' içeriyor.

Doğru okunması gerekiyor, doğru karşılık verilmesi gerekiyor. Cumhurbaşkanı Abdullah Gül ve Tayyip Erdoğan'a vekâlet eden Başbakan Yardımcısı Bülent Arınç'ın dün ortaya koydukları tavır 'kriz'in aşılabilmesi için umut vericidir. Yeter ki Tayyip Erdoğan, Cumhurbaşkanı ve Başbakan Yardımcısı ile uyumlu davranabilsin, onların çabalarını boşa çıkartacak çıkışlardan sakınabilsin.

Tayyip Erdoğan bunu yapabilir mi?

Çok isterim ama Erdoğan'ın demokrasi anlayışı sorunlu ve olayların aldığı boyut da zaten tam da bununla ilişkili.

Türkiye gibi bir ülkede Başbakan'ın yönetim anlayışı ve ülkenin içine girdiği sarsıntının, elbette, uluslararası yansımaları da oluyor. Nitekim, Washington Post dünkü başyazısını, gelişmelerin ABD'nin çıkarlarını nasıl etkileyecek noktaya geldiğine dikkat çeken şu satırlarla süsleyerek şöyle notladı:

"Sayın Erdoğan'a göre, Türk seçmenlerinin çoğunluğunun kendisini desteklemesi sayesinde; yasal engelleri aşarak ve kendisine karşı çıkanlara biber gazı kullanarak, tutuklayarak ya da sindirerek, gündemini uygulayabilir. Bu 'çoğunlukçu' siyaset anlayışı aynı zamanda Mısır'da demokratik biçimde seçilmiş Mısır hükümetince de benimseniyor. Obama yönetimi protesto gösterileri konusunda 'orantısız güç kullanma' açıklaması yapmıştır. Daha fazlasını söylemelidir. Zira, kriz, Türkiye'nin müttefiklerine, Erdoğan'a demokrasinin seçimlerden öte bir şey olduğunu ve kendisinin hem seçilmiş hem de otoriter olmanın mümkün olabileceğinin talihsiz bir kanıtını ortaya koyduğunu söyleme fırsatı tanıyor."

Türkiye'nin yazılı basınında da –her şeye rağmen- mükemmel yazılar çıkıyor. En önemlisi, bunca zaman birçok konuda Tayyip Erdoğan'ı desteklemiş kalemlerden. Örneğin, Prof. İhsan Dağı, Zaman'da "Erdoğan'ı seviyorsanız ona gerçekleri söyleyin" başlıklı bir yazı kaleme aldı. Aynı gazetede Şahin Alpay'ın şu satırları da kayda geçmeli:

"... Gerçek demokrasi, seçimle gelen hükümetin yetkilerinin, yurttaşların temel hak ve özgürlükleriyle hukuk devletiyle sınırlı olduğu; elindeki gücü kötüye kullanmaması için parlamentodaki muhalefet, bağımsız yargı, bağımsız medya ve sivil toplum tarafından denetlenip dengelendiği rejimdir. Hükümetin seçimden seçime değil, sürekli hesap verdiği rejimdir. Gerçek demokraside 'milli irade'yi yalnızca seçimle gelen hükümet temsil etmez; iktidara oy verenler kadar vermeyenler de milli iradenin bir parçasıdır.

AKP halktan ülkeyi yönetme yetkisini almış olabilir ama bu yetkilendirme ne hükümete ne de Başbakan'a her istediğini yapması için açık çek anlamına gelmez. Başbakan, muhalif, eleştiren basını susturamaz... Medyayı yandaş patronlara peşkeş çekemez... Sosyal medyayı bela olarak göremez... Uludere faciasının sorumlularını 'Ankara'nın karanlık dehlizlerinde' kaybedemez... 'Türk usulü başkanlık' adı altında otoriter bir rejim getirmeye kalkışamaz... Alevileri umursamadan 3. Boğaz köprüsüne Yavuz Sultan Selim adını veremez... Her türlü protesto gösterisini biber gazıyla, orantısız şiddetle bastırmaya kalkışamaz... Yüz binleri 'ben karşınıza 1 milyon çıkarırım' diye tehdit edemez..."

Benim için, 'yakın vade'ye ilişkin birkaç önemli soru var. Şunlar:

2013 yılının mayıs sonu-haziran başında İstanbul başta, ülkenin birçok şehrinde yaşanan bu olaylardan sonra, Tayyip Erdoğan cumhurbaşkanı seçilebilir mi?

Seçilirse, tüm 'ulus'u kucaklayabilecek bir cumhurbaşkanı olabilir mi?

Türkiye'nin Tayyip Erdoğan'ın bedenine uyacak bir 'başkanlık sistemi'ne geçmesi, 2013 Mayıs-Haziranı'ndan sonra mümkün müdür, daha önemlisi gerekli midir?

Acaba, De Gaulle, Tony Blair ve Margaret Thatcher gibi 'seçilmiş tarihi şahsiyetler' için de geçerli olan '10 yıllık iktidar yorgunluğu' Tayyip Erdoğan için de geçerli olabilir mi? 11 yıldır Tayyip Erdoğan'ın başbakanlığını yaşayan Türkiye'nin bir 11 yıl daha 'yetkileri arttırılmış cumhurbaşkanı' olarak -son birkaç günün 'performansı'nı da göz önüne alırsak- Tayyip Erdoğan'a 'mecali' olabilir mi?

Olmalı mı?